

*Sándor Balázs*

*Regionális identitás kontra attitűdváltás – a  
Kaposvári Egyetem és a Pécsi Tudományegyetem  
hallgatói körében végzett kutatás értékelése*

## Kutatási háttér és tézis

A regionalitás és a regionalizmus fogalomkörét vizsgálva, a 2008. első negyedévében végzett felmérésem eredményei bizonyították, hogy a Kaposvári Egyetem Művészeti Főiskolai Karán megkérdezett hallgatók túlnyomó többsége nem rendelkezik határozott állásponttal a megyerendszer megszűnését illetően, a megkérdezettek több mint háromnegyede nem tartja fontosnak ezt a kérdést. A mintában szereplők több mint fele nincsen tisztában azzal, hogy hány NUTS II-es szintet jelöltek ki Magyarországon az EU-csatlakozás kapcsán. Az is elgondolkodtató, hogy akadnak olyanok is, akik nem tudják megmondani azt, hány megyéje is van hazánknak.

A 2010/11-es tanév első félévében, immár újra átgondolva, nem csupán a régióra irányuló kérdéseket tartalmazó kérdőívet állítottam össze. Az önkitöltős, anonim, zárt kérdéseket tartalmazó anyag bővítésre került, mint ahogyan a mintavétel terepe sem csupán a Kaposvári Egyetem hallgatóihoz köthető. (2009-től a kar neve Művészetre változott.)

Legfrissebb kutatásomban már a Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar hallgatói (pedagógia, szabadbölcész, történelem, média-technológus asszisztens szakosok) körében is elvégeztem a vizsgálatot.

A nem reprezentatív kutatásban résztvevők száma a Kaposvári Egyetemen az előzőhöz képest harmincöt fővel csökkent (2008. n=81, 2010. n=46). Ez annak tudható be, hogy a Művészeti Karon jóval kevesebb kommunikáció szakos hallgató kezdte meg a tanulmányait, mint az előző

években, továbbá a képzési struktúra átalakulásával a tanulmányi idő is lerövidült.

A Pécsi Tudományegyetemen a kutatás jellegét tekintve viszonylag nagyszámú mintával (n=98) tudtam dolgozni. De ha figyelembe vesszük az egyetem polgárainak teljes számát, akkor ez a minta még az 1%-ot sem éri el. Arra viszont elegendő, hogy kiindulási pontot adjon, és össze lehessen hasonlítani a kaposvári adatokkal a kapott eredményeket.

A 2008-as eredmények arra engednek következtetni, hogy a „jövő értelmisége” nincsen tisztában teljes mértékben a regionális politika hazai alakulásával, illetve egyes esetekben közömbösséget mutat ezen témakör iránt. A nyomtatott sajtó vizsgálatának kapcsán is kikristályosodni látszott ez, hiszen egyik megyei napilap sem fektet túlzott energiát abba, hogy átjárót teremtsen a Dél-Dunántúli régió egyes szinterei között. Nem beszélve arról, hogy a regionális, regionalizmus, regionalizáció kifejezéseket minden tartalmi mondanivaló mellőzésével, szinte jelzőként, de úgy sem helyes konstellációkban használják az újságírók.

A legfrissebb kutatás kapcsán kiindulópontként azt vettem alapul, hogy az előző felméréshez képest eltelt idő talán elegendő volt arra, hogy az egyetemisták körében változzon a régióhoz, mint élettérhez való hozzáállás, így már talán kaphatunk egy olyan keretet, amely markánsabban képes tükrözni azokat a változásokat, amelyek a Dél-Dunántúli régió átesett az elmúlt 6-7 évben.

## Az eredmények tükrében

A vizsgált korcsoportos (Kaposváron 16, Pécsen 14 korcsoport jelent meg a mintában) eloszlás viszonylag széles spektrumra tehető (1-2. ábra).

Mindkét terepen jól látszik, hogy nem csupán a 18-22 év közötti korosztály került górcső alá, bár az elmondható, hogy ők azok, akik életpályájuk sajátosságaként első diplomájuk megszerzése során kapcsolatba kerültek a felsőoktatással. Éppen ezért talán érdekesnek tűnhet, hogy (amint az kiderül a későbbiekben) válaszaik mennyiben tartalmazzák, illetve nélkülözik azon előzetes tudásukat, amelyet még a középiskolában szereztek meg.



1. ábra

A válaszadók lakóhelye több aspektusból is érdekes lehet, hiszen egyik oldalról képet kaphatunk arról, hogy a két intézmény hallgatói mely vonzáskörzetből kerülnek ki, ezzel együtt a mobilitási hajlandóságukról is fogalmat alkothatunk. Érdekes továbbá megfigyelni azt (még ha a minta az első esetben csupán csak a feléhez közelít a második esetéhez), hogy a somogyi megyeszék-

helyen tanuló diákok mutatói alapján elvárható lehetne, hogy Pécsen legalább annyian, vagy esetleg többen legyenek azok, akik a fővárosból a vidék felé orientálódnak.



2. ábra

Ám ez az érték jelen esetben a kaposvári hallgatóknál nagyobb (3-4. ábra). Nyilván teljesen átfogó következtetések nem vonhatók le ebből az értékből, hiszen nem a teljes egyetemi képzést vizsgáltam, hanem elsősorban azon hallgatók kerültek bele a mintába, akik szakspecifikusabban talán jobban kapcsolatban vannak azokkal a témákkal, amelyekre a kérdőív irányul.



3. ábra

Bár külön grafikonon nem tértem ki ebben a kutatásban a regionális szinteken való eloszlásra, az elmondható, hogy Pécsen túlnyomó többségben van azoknak a száma, akik a Dél-Dunántúli régióból érkeztek a Pécsi Tudományegyetemre,<sup>1</sup> míg a kaposvári minta sokkal nagyobb szórást tartalmaz, ezzel együtt nem annyira körvonalazható a lokális régió vonzása.<sup>2</sup>

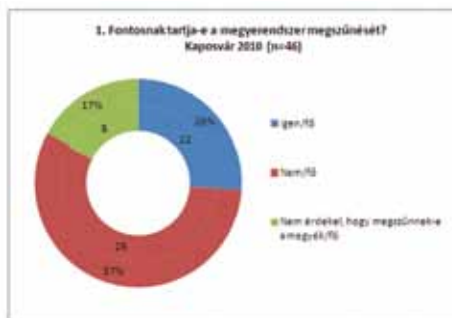


4. ábra

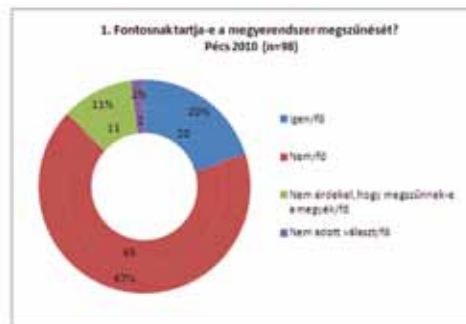
A korábbi felméréshez hasonlóan a mostani eredmények sem hoztak pozitív változást annak tekintetében, ami a megerendszer megszűnéséhez való hozzáállást tükrözi. Mint az már kiderült 2008-ban, a kaposvári hallgatók többsége nem tartotta fontosnak a megerendszer megszűnését, illetve, aki igennel válaszolt, az sem tudta megindokolni, számára miért lenne fontos a csak regionális szintre való áttérés. Nőtt továbbá azoknak a száma, akik kategorikusan ki is jelentik, hogy közömbösek a változással kapcsolatban. Ez az arány mindkét egyetemen korrelál egymással.

A kérdőív feldolgozásánál és az elemzésben jelenleg a kérdések valós sorrendjét követem, hiszen szándékosan igyekeztem egymástól távolabb he-

lyezni azokat a kérdéseket, amelyek egymásból következnek ugyan, de mivel nem egymást követik szorosan a sorban, ezért talán a visszakérdezéses technika alkalmazásával jobban tükrözhetnek konklúziókat.



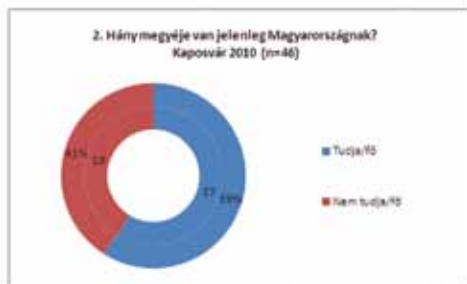
5. ábra



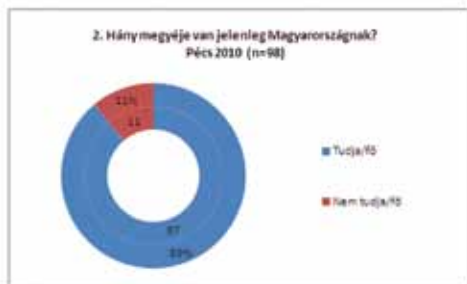
6. ábra

Érdekesen alakul annak a viszonyrendszernek a vizsgálata, amely arra tér ki, hogy a mintában résztvevők meg tudják-e mondani, melyik régióban található az állandó lakcímük, illetve jelenleg melyik régióban tanulnak (11-14. ábra), de még a megyék számának a felsorolása sem megy automatikusan. A legelképesztőbb számokkal találkoztam a válaszok során. A legszélsősége-

sebbnek talán az nevezhető, amikor akadt olyan válaszoló, akik szerint 14, 15 vagy 21 megyéje van ma Magyarországnak. Nem beszélve arról, hogy ezek csak a helytelen válaszok voltak. A többség nem írt számot a kérdésre, vagy egyszerűen kihúzta azt. Problémaként jelentkezett továbbá az is, hogy egyesek Budapestet is a megyék közé sorolták, bár sajnos több volt a kérdést nyitva hagyók válasza.<sup>3</sup>



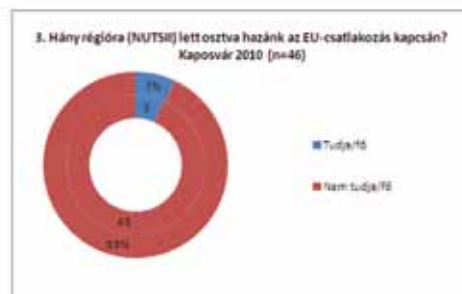
7. ábra



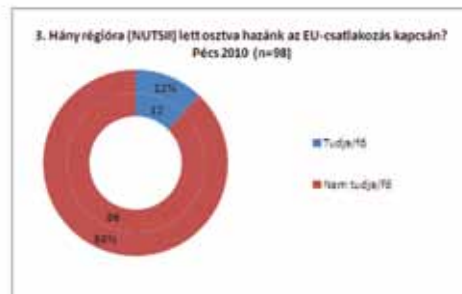
8. ábra

Mint azt már láthattuk, a megyék számának megnevezésével is többeknek akadt gondja, a NUTS II-es regionális szint viszont egyértelműen gondot okoz a többségnek. Ezzel együtt jól kitű-

nik, hogy a lakóhely és iskola térben való elhelyezésében sem remekelnek a kutatás résztvevői. A Pécsen kapott közelítőleg ötven-ötven százalékos arány érdektelenséget és tájékozatlanságot is tükrözhet.



9. ábra



10. ábra

A felmérésből világosan látszik, hogy mindkét intézményben akadnak illetően gondok, de elkerülendő, hogy Kaposváron a talán igen, talán nem tudás sokkal markánsabban billen a nem javára. Az pedig, hogy mi ennek az oka, több áttétellel is kapcsolatba hozható. Esetlegesen hiányzik egyfajta előzetes tudás, amelynek a megszerzése nem feltétlenül köthető az egyetemi tanulmányokhoz.

A vákuumot a többség a középiskolából hozza, ahol talán nem fektetnek kellő hangsúlyt azokra a praktikus ismeretekre, amelyek későbbi életüket is meghatározhatják. Az utóbbi idők tapasztalata azt mutatja, hogy sajnos szinte teljesen mindegy, hogy miről kérdezik az egyetemistákat, hiszen már-már „közhelyes” tényeket sem ismernek, legyen szó bármilyen általános műveltségi területről.<sup>4</sup>

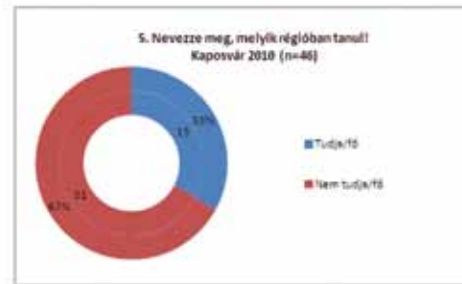
hogyan egyetemük melyik régióban található. 57% ról 33%-ra csökkent az állandó lakcímük régióját megnevezni tudók száma. Az oktatási intézmény helyének ismerete pedig 63%-ról majdnem a felére redukálódott, 33%-ra változott.

Ebből következően szinte már nyilvánvalónak tűnhet az is, hogy semmiféle változásra sem utalt a többség életminőségét illetően ilyen összefüggésben.

Az viszont elgondolkodtató, hogy két válaszadó indokolt, és homlokegyenest eltérően ítélik meg a változás milyenségét.



11. ábra

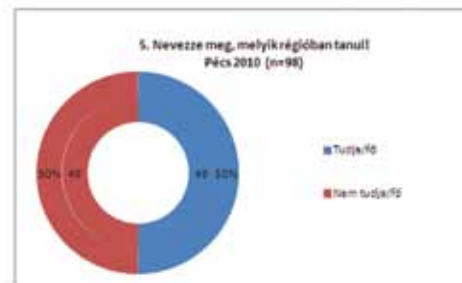


13. ábra



12. ábra

A korábbi kaposvári eredményhez képest szembe-tűnő a romlás. 2008-hoz képest jócskán emelkedett azoknak a száma, akik nem tudták megnevezni azt, hogy melyik régióban laknak, illetve azt,



14. ábra

Egyikük szerint: „a régió sokkal több lehetőséghez juttatja a kistérségeket, pályázatok segítik elő a vidék fejlődését.” Másikuk úgy véli, hogy „a regionális szintek bevezetésével sokkal nehezebben tudja érvényesíteni szavát városa (Kaposvár), és így a fejlődés nem kellő mértékű”.

Összehasonlítva a kaposvári és pécsi adatokat, inkább hajlandóak kijelenteni a diákok azt, hogy semmi érdemleges sem történt az életükben azaz, hogy régióban élnek, mintsem elgondolkoznak azon a lehetőségen, hogy indokolhatnának is.

Arra a kérdésre pedig, hogy hol lalnának szívesebben, egyértelműen a megyék és a régiók együttes megnevezése jött ki győztesként. Ezzel a válasszal tulajdonképpen az támasztható alá, amire már utaltam: szinte teljesen feleslegesnek tartják a regionális és a megyei szint elkülönítését. A 6. kérdés közel száz százalékos (100%; 97%) értéke is erősíti ezt (15-16. ábra).

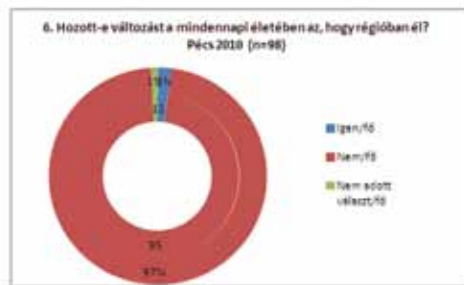
Talán elmondható az, hogy egy átlagos polgárnak, aki mélyrehatóan nem foglalkozik a helyi, illetve a regionális politikával, annak továbbra is ködbe burkolódik ez a fogalomrendszer. Minden nap életük szempontjából sem tartanak ezt mar-  
kás kérdésnek? (17-18. ábra)



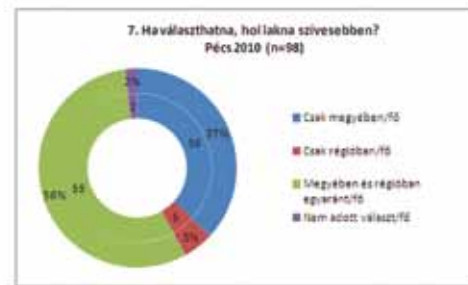
15. ábra



17. ábra



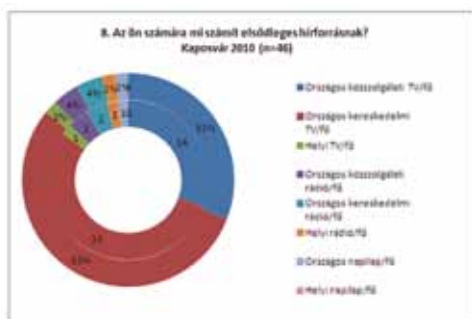
16. ábra



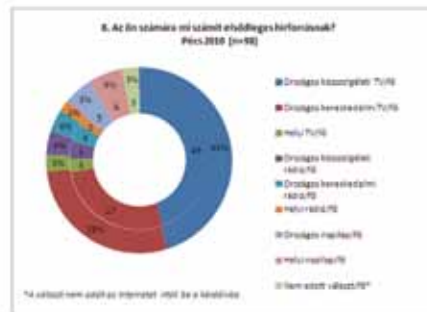
18. ábra

## Média és identitás

Kutatásom második felében a média és a politika összefüggéseire kerestem a választ, hiszen egy részről a média lehet az az eszköz, amely megteremtheti a regionális identitás kialakításának táptalaját. Nem beszélve arról, hogy ez a folyamat a politika számára is kedvezhet, valamint az sem elhanyagolható tény, hogy a helyi médiumok és a helyi politika összefüggései tényszerűen jellemzik azokat a településeket, amelyek bírnak ezzel a közvetítő közeggel. Az esetek többségében a lokális földi sugárzású televíziók önkormányzati tulajdonban vannak, gazdálkodásuk túlnyomó része a helyi (városi és megyei) önkormányzatok költségvetésén alapul. Éppen ezért a szoros együttműködés mellett a politikai érdekek felszínre törése sem ritka, néha burkoltan, néha pedig túlságosan is direkt formában.



19. ábra



20. ábra

A 8. kérdés alapján jól látszik, hogy az egyetemisták inkább tekintik mérvadónak a tájékoztatásban az országos közszolgálati (MTV1, MTV2) és kereskedelmi (Tv2, RTL Klub) csatornákat, mintsem a többi médiumot. A pécsi mintában nagyobb százalékban szerepel ugyan a helyi napilap megnevezése, de a válaszokból kitűnik, hogy a Dél-Dunántúli régió lapjaiból (Új Dunántúli Napló, Somogyi Hírlap, Tolnai Népszás) csak az Új Dunántúli Naplót említették (4 eset), más régióból csak a Fejér Megyei Hírlap került elő (2 eset).

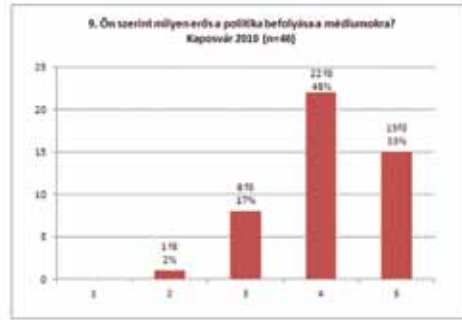
A választ nem adók a kérdőívben az Internetet jelölték meg elsődleges hírforrásként, ám ebben a lehetőségben szándékosan nem gondolkodtam, mivel a kutatás a regionális szintre vonatkozik, a nevezett médium viszont egy globális rendszert feltételez, illetve vesz alapul. Ezzel együtt elmondható az, hogy egy hírportál inkább szemezget tágabb rádiuszban, mintsem, hogy magát csupán regionális témák feldolgozásával túlzott határok közé szorítsa.

Itt érdemes megjegyezni azt is, hogy a helyi televíziók portáljain sem lehet alpból igazán régiókon átívelő témákkal találkozni. (Regionális

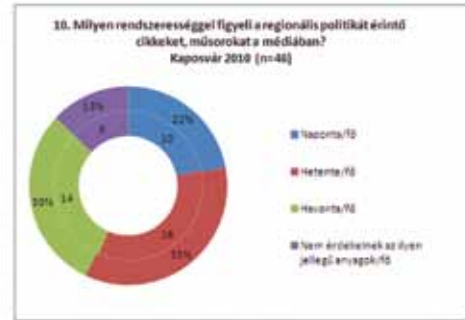


identitás erősítése kapcsán biztosan nem.) Inkább azt a tendenciát követik, hogy a lokális témafeldolgozás kereteit tágítják, vagy egyes nagyobb horderejű, már-már bulvárba hajló témákkal kecsgetnek. De ebben az esetben is inkább országos a merítés.

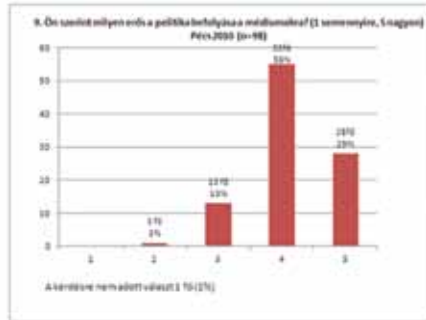
súlyozni, nem pedig egy ennyire szubjektív véleményt. Ugyanez érvényes a 11. kérdés kapcsán is, mivel úgy éreztem, egy ilyen skála felállításával nem torzulnak annyira a vélemények és talán valószínűbb eredményt lehet kapni ezáltal, mintsem a lefelé való redukióval.



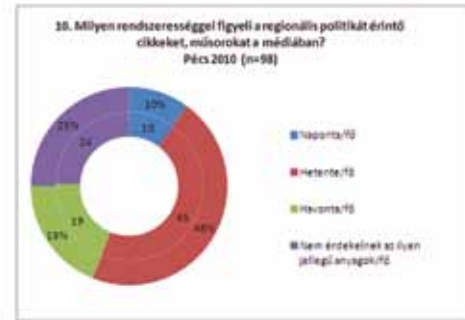
21. ábra



23. ábra



22. ábra



24. ábra

A média és a politika viszonyrendszerét vizsgáló kérdés ötfokozatú értékelése (21-22. ábra) sem véletlen. Több esetben találkozhatunk azzal a módszerrel, miszerint csak négyes skálán mozoghatnak a válaszadók, ám ekkor nem kapunk közepes értéket. Így ezzel a módszerrel talán a pozitívumokat és a negatívumokat lehet jól kihang-

A 10. és a 12. kérdés szoros összefüggésben áll egymással (23, 24, 27, 28. ábrák), hiszen az előzőekben már említett visszakerdezésen alapszik. Az elsődleges hírforrások mellett úgy vélem, fontos arról is képet alkotnunk, hogy a válaszadók milyen arányban foglalkoznak a regionális politikát érintő cikkekkel, műsorokkal. A kérdést úgy is fel lehetett

volna tenni, hogy a politika helyett más, esetleg a soft news témakörébe tartozó témát kínálunk fel, de mivel a vizsgálat tárgyához ez tartozik legszorosabban, ezért nem gondoltam szerencsésnek elterelni a mintában szereplők figyelmét azzal, hogy esetlegesen kulturális, vagy túlságosan általános témát hoznék fel a régiókkal kapcsolatban.

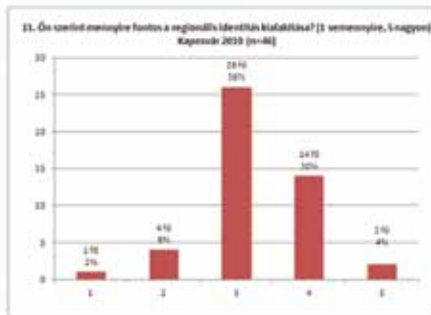
Első ránézésre a 10. kérdés eredményei még nem is lennének szembeötlőek, hiszen a gyakoriságra kérdez rá. Egyik halmazban sem mutatkozik a túlzott érdektelenség, sőt elmondható, hogy a legtöbben heti rendszerességgel követik a regionális politikával foglalkozó műsorokat. Ám ha ezt az eredményt összehasonlítjuk a 12. kérdésben kapott válaszokkal, szinte elképesztő eredményhez jutunk. Annak ellenére nem tud megnevezni a többség legalább egy műsort és azt, hogy hol találkozott vele, hogy állítólagosan minimum hente figyelemmel kíséri azokat.

Ez az eredmény valóban elgondolkodtató, nem beszélve arról, hogy a kérdésben három műsort kellett volna megnevezni. A kiértékelés során kellett szembesülnöm azzal, hogy három műsort és csatornát senki sem tudott felsorolni.

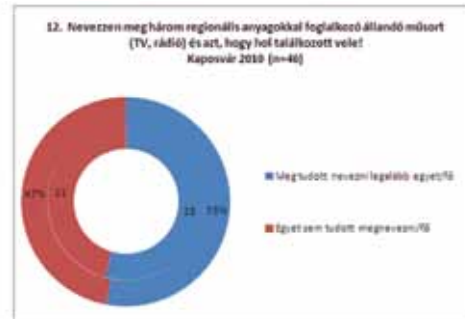
A teljesség igénye és módosítás nélkül teszek felsorolást azokról a válaszokról, amiket kaptam:

Pont ma Pécs Tv
Pécsi Regionális Körzeti Stúdió
Pécsi Hírek
Híradó
Kapos TV
Somogy TV
Pécs TV
Duna TV
Petőfi Rádió
MTV1
MTV Pécsi Körzeti Stúdió
XXI. század RTL Klub
Regionális híradó MTV1
MTV2
ATV
Budapest TV – hírek <sup>5</sup>
Supra Tv Balatonboglár
Helyi érték c. műsor – Kapos Rádió
Rádió 1 hirdetései
Pécsen készített regionális híradó MTV
Pannon Híradó – Ormánság TV
Hálózat TV
Régió hírek M1
Vasi Híradó
Vas Népe regionális melléklete
Nappali – MTV1
Corso Kapos TV
MR1 hírek

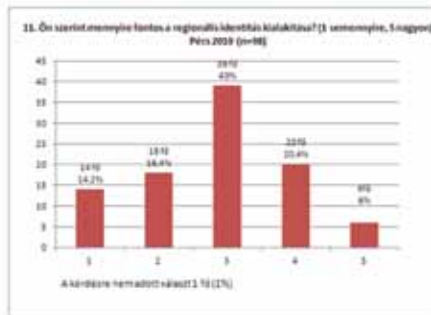
A válaszok visszásságot mutatnak, mivel több esetben semmilyen köze sincsen a felsorolt műsornak a régiókhoz, illetve akadt olyan, aki egy csatorna megnevezésével tudta le a dolgot. A regionális identitás kialakításának kérdése is erős közepes értéket mutat. Ez szintén azzal magyarázható, hogy nem hozott változást a többség életében a NUTS II-es szint bevezetése, a médiumok és a helyi politika sem erőlteti a regionális identitás kialakítását. Bár igény lenne rá.



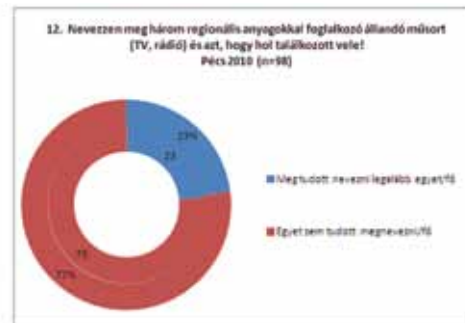
25. ábra



27. ábra



26. ábra



28. ábra

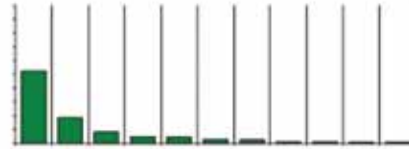
## Következtetések

Kutatásom során a két intézmény hallgatóinak válaszait egymástól elkülönítve vettem fel, de a kiértékelés során nem tartottam indokoltnak a szakok szerinti rendezést a PTE-n. A minta minőségéből kifolyólag és egyben a reprezentativitásának a hiányából adódóan a válaszok nem tükröznek egyértelműen kifogástalan képet. Továbbá nem tartottam szerencsésnek kasztok létrehozását, mivel az talán túlságosan erősítené az elfogultságot egyes szakokkal és képzésekkel szemben. Az viszont elgondolkodtató, hogy a mintában a Kaposvári Egyetem Művészeti Karának kommunikáció- és médiatudomány szakos (BA) hallgatói mellett a Pécsi Tudományegyetem Pollack Mihály Műszaki Karának médiatechnológus asszisztens (FSZ) hallgatói is szerepelnek, mégis a médiát érintő (médiafogyasztási és médiaismereti) kérdésekben adott válaszok nem tükrözik azt a szintet, ami ezektől a szakember-jelöltektől elvárható lenne. Összességében viszont az eredmény azt tükrözi, (és itt elsősorban azokra a kérdésekre gondolok, amelyek a válaszadók részéről minden elfogultságot kizárva számtani sorozatba rendezhetőek), hogy a megkérdezettek bizonytalanok vagy nincsenek tisztában a kérdéskör alapjaival.

Jól kitűnik továbbá az is, hogy az országos elektronikus kereskedelmi és közszolgálati médiumok elsődleges hírforrásként való kezelése is szinte fejfejjel halad, a helyi televíziók és rádiók, valamint a nyomtatott sajtó viszont nem töltenek be markáns szerepet az egyetemisták életében. Ennél a pontnál érdemes megjegyezni, hogy abban az esetben, ha a helyi elektronikus médiumok ké-

szítettnek magukról médiafogyasztási felmérést, akkor szinte minden esetben saját erősségeik kerülnek előtérbe.

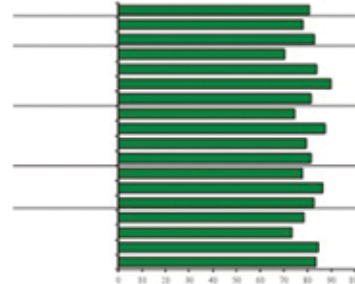
A kaposváriak által első helyen megjelölt helyi hírforrás  
- spontán válaszok -  
Időszak: máj. 2010



THE GALLUP ORGANIZATION



A Kapos TV közönség profilja  
Időszak: máj. 2010



THE GALLUP ORGANIZATION



A The Gallup Organization 2010-es adatainak a közlése a Kapos Televízió Kht. engedélyével történt.

Így talán úgy tűnhet, hogy hajlamosak magukat elsődleges tájékoztatási szintként feltüntetni. Persze ez a kérdés nem ennyire egyszerű, mivel az ilyen típusú felmérésekben szembetűnő az is, hogy a 18-35 év közöttiek száma nem a legkima-

gaslóbb, tehát a potenciális egyetemisták valóban nem a helyi médiumokból tájékozódnának. Ez derül ki a Gallup felméréséből, amit Kaposváron 1008 fős reprezentatív minta felhasználásával készítették.

A fiatalok inkább preferálják az internetet, ezt a kommunikációs és információs hálót tartva fajsúlyosnak, ami érthető is, hiszen az elmúlt tíz évben (2001-2011) az elektronikus információs hálózat és a hálózati (Web2, Web3) interakciók, hálózati gondolkodás fejlődése nemcsak egy praktikus ismeretanyaggal rendelkező réteget nevelt ki, hanem egy olyan értő közeget is, amely számára a röghöz kötöttség már nem megfelelő. Az információéhség térben és időben történő redukciója már a múlté, a modern fogyasztói társadalomban a médiafogyasztás aspektusai felülírják azokat a szabályrendszereket, amelyek a piac és a polisz kapcsolatrendszerében nem is olyan rég markáns szerepet játszottak.<sup>6</sup>

Érthetetlen miért nem alakult még ki, miért nem arat osztatlan sikert, illetve miért nem látnak kiaknázandó lehetőséget a helyi médiumok abban, hogy internetes felületeik meglétével túlmúttassanak a már meglévő erőforrásaik klónozásán. Hiszen azáltal, hogy webes megjelenési formát is biztosítanak maguknak, már nem kell abban gondolkodniuk, hogy csupán egy szűk réteg éri el őket a térben, hanem a megyehatárokon túllépve már regionális szintereken is létjogosultságot követelhetnének ki maguknak. Sajnos a tapasztalatok azt mutatják, hogy egy helyi (városi, községi) médium nem igazán törekszik arra, hogy a szűk környezetén túlmutató, mások számára is kielégítő vagy példaértékű információkat felkutassa,

továbbítsa.

Hiába létezik az a kitétel, miszerint „nem a világ irányítja a médiát, hanem a média irányítja a világot” és hiába ismerik a szakemberek a tematikus témafeldolgozás fortélyait, mindezen viszonyrendszerek sem elegendőek ahhoz, hogy önnön korlátaikat leküzdve a lokális média képviselői új perspektívák felé vegyék az irányt, úgy, hogy nyitottabbá váljanak és gondolkodásuk térszerkezetén változtatva szélesebb spektrumon jelenjenek meg tartalmaikkal.

A *Szocio-Gráf Piac- és Közvélemény-kutató Intézet* a Pécs Holding Zrt. megbízásából kutatást végzett 1003 fős reprezentatív mintán Pécs város lakossága körében, hogy felmérje a Pécs Holding tulajdonosi körébe tartozó cégekkel kapcsolatos „alap elégedettséget”.<sup>7</sup>

A terepmunka kivitelezéséhez a várost 48 körzetre osztották. Mindegyik körzethez megadták az oda tartozó utcákat, tereket, egyéb közterületeket, illetve az adott körzetre megállapított interjúk számát (ez 20-25 fő lekérdezését jelentette), valamint a nemre és életkorra vonatkozó kvótákat. A vizsgálat a személyes kérdőíves megkeresések módszerével készült. A háztartásokat véletlen kiválasztással sétálós módszerrel választották ki.

A kutatás egyik részében a Pécs Tv-vel és a Pécsi Hírek közéleti hetilappal kapcsolatos kérdésekre kerestek választ.

A válaszadók mintegy kétharmada szokta valamilyen gyakorisággal nézni a Pécs Tv adásait. Naponta, illetve hetente többször a válaszadók 26 százaléka nézi műsorait. Nézőik 43,4 százaléka a fiatal korosztályból kerül ki.

A Pécs TV műsorával való elégedettséget is ha-

sonló módszerrel mérték, mint tették azt a többi szolgáltató esetében.

Osztályzat	Fő	%
nem tudja, nem válaszolt	40 fő	6,6%
1-es	5 fő	0,8%
2-es	12 fő	2,0%
3-as	90 fő	14,8%
4-es	353 fő	58,0%
5-ös	108 fő	17,8%
összesen	608 fő	100,0%

Tehát nézőik közel 76 százaléka jónak, illetve kiválónak látja a Pécs Tv műsorait.

A Pécs Tv PontMa híradó műsorát a csatorna nézőinek többsége, a válaszadók 34,3 százaléka naponta, illetve hetente többször nézi. Legszélesebb körben az 50-59 évesek nézik a műsort (88,8%), a 18-29 évesek aránya 63,0%. A PontMa a tévé legkedveltebb műsora.

A szakmunkás végzettségűek és a diplomások lényegesen nagyobb hányadban nézik a műsort (81,8%, illetve 83,2%), mint a többiek (73,1%, illetve , 73,2%).

A Szocio-Gráf mérte, hogy a nézők alkalmanként (naponta) átlag mennyi időt töltenek a tévécsatorna nézésével (580 fő vállalkozott arra, hogy megbecsülje az időt). Az átlag 27,42 percet jelölt meg.

A város közéleti hetilapja a felmérés szerint a válaszadók közel 90 százalékához eljut. A Pécsi Híreket a mintában szereplők megközelítőleg 76 százaléka otthon, a munkahelyén vagy más hely-

színen olvassa rendszeresen, vagy ritkán. A lapot rendszeresen olvasók aránya meghaladja az 51 százalékot. Az idősebbek nagyobb hányada (90,4 százalék) szokta valamilyen rendszerességgel olvasni a lapot, a legfiatalabb aránya több mint 59 százalék.

A témakörre vonatkozó további kérdéseket már csupán azok körében vizsgálták és elemezték, akik valamilyen gyakorisággal olvasni szokták az újságot. A *Pécsi Hírek*kel való elégedettséget is hasonló módszerrel mérték, mint tették azt a többi szolgáltató esetében.

Osztályzat	Fő	%
nem tudja, nem válaszolt	11 fő	1,4%
1-es	2 fő	0,3%
2-es	11 fő	1,4%
3-as	45 fő	5,9%
4-es	454 fő	59,6%
5-ös	239 fő	31,4%
összesen	762 fő	100,0%

Tehát az olvasók 91 százaléka jónak, illetve kiválónak tartja a *Pécs Híreket*, az átlageredmény 4,22. A legidősebbek bizonyultak a leginkább elégedettnek e téren (4,37-es átlag), míg a legalacsonyabb átlagérték (4,14) a legifjabb korcsoport esetében született. Megkérdezték a lap olvasóit: szerintük igaz-e, hogy a *Pécsi Hírek* átfogó tájékoztatást ad a város életéről? Az eredmény 4,2-es átlag.

A Pécs közéletével kapcsolatos információs csatornákat vizsgálva kiderült, a *Pécsi Hírekből* 46,6

százalék, a Pécs Tv-ből 37,6 százalék szerzi ismereteit. Azaz információs forrásként, vagy ha úgy tetszik, tájékozódási pontként, mindkét vizsgált médium megelőzi valamennyi egyéb, helyben megjelenő újságot, műsort sugárzó rádiót, tévét.

A kutatás részeként megvizsgálták, hogy a városban élők milyen forrásokból tájékozódnak az EKF kulturális programjairól. Azok közül, akik megjelöltek hírforrást, a *Pécsi Híreket* 33,2 százalék, a Pécs Tv-t 25,4 százalék találta elsősorú információs platformnak.

Érdeemes megjegyezni, hogy a két megyeszékhely városi televíziója miként áll a médiafogyasztás tényéhez. A Kapos Televízió közel tíz éve készített felmérést, míg a Pécs TV jelen adatai az elsők a sorban. Ez utóbbi médium eddig nem is tartotta relevánsnak a médiafogyasztási adatainak vizsgálatát? Vagy a helyi politika nem foglalkozott volna ezzel, és ezért nem készült felmérés?

Pécsett a helyi tájékoztatásban markáns szerepe van a *Pécsi Hírek* című újságnak, ezzel szemben Kaposváron közszolgálati jellegű, helyi hírekkel foglalkozó kiadvány nem fellelhető. A *Kapos Extra* című újság nyomokban<sup>8</sup> tartalmazza ugyan a közszolgálati irányvonalat, ám jobban szemügyre véve a kereskedelmi jelleg dominál.

## Konklúziók

A kutatás és a médiafogyasztási adatok alapján elmondható, hogy sem a közlő, sem pedig a vélt vagy valós befogadó csoport részéről nincsen meg az a hajlandóság, hogy kilépve egy város, illetve egy megye határán túlra szélesebb spektrumban folytasson tájékoztatást, illetve tájékozódjon.

A médiumok részéről – főként, ha helyi televízióról, illetve lapról van szó – valamelyest meg lehet érteni ezt a szerkesztési elvet. Sajnos a szerkesztőségeknek nem minden esetben van lehetősége arra, hogy egy viszonylagosan nagyobb területi egységet átfogóan kezeljenek. Nem csupán a régió szintjét kell értenünk ez alatt, akad példa arra is, hogy egy megyén belül már nem kezelik annyira szerves részként a peremvidékeket. Ezen területek nem kapnak prioritást még akkor sem, ha esetlegesen – mondjuk szezonálisan – akár hosszabb ideig koncentrált hírforrásnak számíthatnának. Továbbá még az is nehezíti ezt a helyzetet, hogy az elmúlt időszak közhelyes és bulvár-mediatis orientációja csak azt segítette elő, hogy a szenzációhajász, az esetek többségében negatív, nem egy esetben nyomorúságot<sup>9</sup> tükröző híryanagok váltak csak ki egy régióon belül.

Az viszont érthetetlen, hogy egy olyan szintér, mint az internet, miért nem bírná ki, hogy bővebben tájékoztasson, határokon<sup>10</sup> átnyúlva.

A kutatásom során szándékosan nem próbáltam kidomborítani az internetes felületek szerepét, mivel szinte borítékolható lenne, hogy mindenki (a többség szinte biztosan) azt jelölné meg elsődleges tájékozódási forrásként. Nyilván

túlzónak is tűnhet ez a megállapítás, de mivel személyes felsőoktatási tapasztalataim azt mutatják, hogy az átlagos hallgatók nem igazán szeretnek nyomtatott sajtóterméket, illetve könyvet a kezükbe venni, ezért sokkal jobban preferálják az elektronikus forrásokat, még akkor is, ha azok sokkal pongyolábbak és hiteltelenebbek (az esetek többségében).

Fogyasztói oldalról megfigyelhető, hogy a vizsgált célcsoport nem érdeklődik, illetve közömbösen tekint a közszolgálati médiumokra és ezzel együtt a regionalitás és regionalizmus témaköre sem hozza lázba őket.

Az EU-csatlakozás után már nem is olyan fontos ez az egész? Megy minden a maga megszokott medrében és inkább hagyjunk békén ezzel mindenkit? A kérdések sora végtelen lehet, ám úgy érzem, a válaszok végesek.





## Jegyzetek

- 1 Érdemes megjegyezni azt, hogy 43 válaszadóról lehet konkrétan elmondani azt, hogy a Dél-Dunántúli régióban található az állandó lakcíme, annak ellenére, hogy közülük nem mindegyik tudta helyesen megnevezni a régiót. Válaszában viszont konkrétan megnevezte megyéjét, amiből egyértelműen látszik, hogy melyik régióban él.
- 2 Ehhez kapcsolódó következtetésemre a kutatás összegzésében térek ki.
- 3 A megyék számának megnevezésekor akadt, aki 19+1-et illetve 19+ fővárost adott meg válaszként. Az 1950-es megyerendezés – a járásrendezéssel együtt – a tanácsrendszer magyarországi bevezetését megalapozó közigazgatási területi reform egyik eleme volt. Fő célja a szovjet mintára kialakítandó tanácsok számára alkalmas kereteket biztosító közigazgatási területi egységeknek a létrehozása volt. Ezzel összhangban minden mai megyét érintett, hasonló méretű módosításra korábban nemigen volt példa. A rendezés eredményeként az ország a korábbi 25 megye és 14 törvényhatósági jogú város helyett 19 megyére és Budapestre oszlott, vagyis e közigazgatási területi egységek száma mintegy a felére csökkent. Emellett az új beosztás mind területi, mind népességi szempontból kiegyenlítettebb volt az addiginál. (forrás: [http://hu.wikipedia.org/wiki/1950-es\\_megyerendezes](http://hu.wikipedia.org/wiki/1950-es_megyerendezes), a hivatkozás utolsó ellenőrzése 2011. január 3.)
- 4 A bombahir.hu videós felmérése szerint a BME, az ELTE, a PSZF és a Corvinus Egyetem hallgatói megrökönyítő eredménnyel szolgáltak az általános műveltséget firtató kérdések kapcsán. A 2010. május 12-i, 13-i és 21-i cikkeik és videós forrásaik egyértelműen bizonyítják azt, hogy a diákok többsége semmilyen rálátással vagy előzetes ismeretanyaggal sem rendelkezik alapvető tényekről. (forrás: [http://www.bombahir.hu/index.php?option=com\\_content&view=article&id=2886:egyetemista-teszt-i-elte-vs-bme&catid=122:bombahir-tv&Itemid=504](http://www.bombahir.hu/index.php?option=com_content&view=article&id=2886:egyetemista-teszt-i-elte-vs-bme&catid=122:bombahir-tv&Itemid=504))
- 5 2009. augusztus 31-én 0.00 órakor megszűnt sugározni.
- 6 Mind a klasszikusnak tartott nyomtatott és elektronikus sajtó reprezentánsai (televíziók, rádiók és helyi szinten megjelenő médiumok), mind a hagyományos interperszonális kapcsolati relációk elhanyagolhatóvá válnak egy olyan társadalmi réteg számára, amely vagy nem is érdeklődik a virtualitás megjelenése miatt a helyi kézzel fogható konstellációk iránt, vagy a technikai berendezkedése révén már nem tartja elegendőnek azokat a csatornákat, amelyek lokális szinten elérhetőek. Ez utóbbi rendszert túlságosan lomhának, megkövesedettnek és egyoldalúnak tartják ezen csoport tagjai.
- 7 A felmérés adatait a Pécs TV főszerkesztője (Mokos Tibor) biztosította.
- 8 Az újság felépítéséből látszik, hogy inkább egy hirdetőújságról van szó, mintsem valós közéleti hetilapról.
- 9 A magyarországi kereskedelmi televíziózás megjelenésétől kezdődően fokozatosan megfigyelhető az a hírfeldolgozási metódus, miszerint még a kereskedelmi csatornák szigorúan vett hírműsoraiban is előtérbe kerülnek azon anyagok, amelyek nem egyszer az egyéni sorsok és sorscsepások túlzott felnagyítását tűzik ki célul. Teszik ezt úgy, hogy a hard, illetve soft news közötti kapcsolatok, alá-fölrendeltségi rendszer felborul. Sajnálatos tény, hogy azok a helyi médiumok, amelyeknek elsődlegesen a közszolgálatosság megvalósítása lenne a céljuk, példának tekintik a kereskedelmi csatornák felszínes témafeldolgozását. Talán azért, mert úgy vélik, hogy az ő célközönségüknek egy az egyben azt igényli, amit a nagy anyagi haszonszerzéssel élő kereskedelmiek mutatnak be.
- 10 Városon, megyén, akár országon túlmutatóan egyfajta cross border megoldásban gondolkodva is lehetne híreket szolgáltatni.